

РОЛЬ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ В РОЗВИТКУ ОБДАРУВАНЬ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Л.Б.ЖАНДАРОВА, Л.О.СКВОРЦОВА

Україна. Запорізька область, м. Токмак, Методичне об'єднання вчителів хімії, біології, екології

Обдарованість як і раніше залишається загадкою для більшості людей. Існує дві діаметрально протилежні думки з приводу генетичного успадкування обдарованості. Одні вважають, що це вроджене досить рідкісне явище, що успадковується від батьків і навіть через покоління (Ф.Гальтон, Р.Стернберг) – генетична точка зору; а інші – соціальна: більшість людей від народження однаково наділені розумом і різниця у рівні їх здібностей зумовлена різницею життєвих умов (Дж.Локк, К.А.Гельвецій) [4].

Вивченню проблеми обдарованості приділяють увагу відомі вітчизняні та зарубіжні вчені. Завдяки дослідженням Д.Гілфорда, Е.Торренса, Д.Б.Богоявленської, О.М.Матюшкіна визначилися проблема індивідуальних відмінностей, положення і підходи до розуміння психологічних засад і структури обдарованості [1; с.17].

Актуальність проблеми обдарованих пов'язана з потребою суспільства в неординарних творчих особистостях. Раннє виявлення, навчання і виховання обдарованих і талановитих дітей є одним із головних завдань удосконалення системи освіти. Завжди слід пам'ятати, що розвиваючи обдарованість, ми сприяємо суспільному прогресу, поставивши йому на службу ресурси дарувань.

Тому мета нашого дослідження - об'єднати зусилля всіх суб'єктів соціуму навколо загальної мети, забезпечення розвитку здібностей креативно розмірковуючих дітей та творчої реалізації обдарованих учнів; створити умови для особистісної спрямованості навчально-виховного процесу, а також для формування високоосвіченої, активної особистості.

Завдання дослідження: створення системи цілеспрямованого виявлення обдарованих школярів на діагностичній основі та відстеження розвитку таких дітей; формування у школах міста класів із поглибленим вивченням предметів (біологія, хімія, екологія) і профільного навчання; безперервний психолого-педагогічний супровід обдарованих; інтеграція діяльності суб'єктів соціуму; модернізація роботи методичного об'єднання таким чином, щоб вона відповідала меті розвитку дитячої обдарованості; самовизначення та самореалізація учнів та вчителів методичного об'єднання хімії, біології, екології м.Токмак.

Для підтримки обдарованості необхідна цілеспрямована систематична робота, яку намагаються втілювати в життя вчителі нашого методичного об'єднання, і, задля виявлення обдарованих та здібних учнів, враховують наступні показники: інтелект та креативність (дані, отримані за допомогою тестів когнітивних здібностей і оцінок учителів), соціальна компетентність (за допомогою опитувальника й оцінок учителів), психомоторні здібності (за допомогою оцінки психолога), характеристики шкільного і сімейного оточення (за допомогою тестів), досягнення (оцінки з різних предметів, опитувальник для батьків).

Для проведення найбільш повної діагностики обдарованих дітей використовуємо стандартизовані методи виміру інтелекту, серед яких перевага надається наступним методам: метод спостереження, метод експертної оцінки (методика А.А.Лосєвої), метод анкетування, метод тестів; методикам: методика визначення рівня IQ за Айзенком, анкета для батьків, методика «Інтелектуальний портрет», тести для визначення рівня інтелектуального розвитку Д.Векслера, Дж.Равена та ін.) [3; с.4]. Беручи до уваги рівень розвитку біологічних і хімічних здібностей учнів, у школах міста в 2013-2014 н.р. сформовані класи з поглибленим вивченням біології в основній школі (8 клас ЗОШ №1 – вчитель Глушкова О.В.; 8 клас СШ №2 – вчитель Гомон Я.С.; 8 клас ЗОШ №5 – вчитель Качан Ю.Є.; 9 клас ЗОШ №5 – Скворцова Л.О.) та профільні класи в старшій школі (11 клас СШ №2 хіміко-біологічний профіль – вчитель хімії Жандарова Л.Б., вчитель біології Борисова Н.А.).

У своїй діяльності вчителі нашого методичного об'єднання опираються на психолого-педагогічну систему, розроблену І.П.Волковим. Вона базується на створенні в загальноосвітній школі умов для багатобічного випробування учнями своїх сил у різних видах самостійної і творчої діяльності, починаючи з молодших класів і закінчуючи старшокласниками [3; с.10].

Створення умов для розвитку обдарованих і здібних учнів неможлива без інтеграції усіх складових соціуму, тому в навчально-виховному процесі потрібно враховувати усі фактори впливу на дитину, а також знаходити зв'язки між універсальними і культурними аспектами зовнішнього середовища учня [2; с.47]. До таких складових, що оточують дитину відносять:

Учні під керівництвом вчителів природничих дисциплін шкіл міста систематично приймають участь у Всеукраїнській грі «Геліантус», яка надає можливість показати одночасно свої знання з усіх природничих дисциплін. Це дозволяє дітям сприймати природу як єдине ціле, яке є мотивуючим фактором для розвитку і становлення творчої особистості. З кожним роком кількість бажаючих продемонструвати свої знання безупинно зростає (Діаграма 1).

Вчителі нашого методичного об'єднання, що працюють в середній та старшій ланці, приймають естафету від початкової школи і тому повинні продовжувати розвивати у школярів здібності і вміння мислити творчо, нестандартно, які пробуджують в них у перші роки навчання. І такою зв'язуючою ланкою у шкільному житті учнів є природознавча гра «Колосок», яка дозволяє навчити дитину думати та вчитися, а не лише надавати їй певний обсяг знань (Діаграма 2,3)

Отже, саме такі ігри сприяють всебічному розвитку обдарованих та здібних дітей.

Однією з форм розвитку інтелектуально-здібної молоді є Мала академія наук, тому дотримуючись тієї думки, що Мала академія наук – це освітня система, яка забезпечує організацію науково-дослідницької діяльності учнів, створює умови для інтелектуального, духовного, творчого розвитку та професійного самовизначення, сприяє нарощуванню професійного потенціалу країни. У 1995-1996 н.р. у м. Токмак почала працювати шкільна Мала академія наук на базі ЗОШ №5 і станції юних натуралістів. Щорічно зростає кількість дітей, залучених до науково-дослідницької діяльності Малої академії наук. У 2010 році при СШ №2 була створена шкільна Мала академія наук хіміко-біологічного профілю, а в 2013-2014 н.р. – на базі СШ №1. Перші роботи виконувалися для секцій «Екологія» та «Лісництво». Поступово кількість секцій зростала і на сьогодні роботи пишуться також для секцій «Медицина», «Психологія», «Сільське господарство», «Хімія». Тези учасників Малої академії наук були опубліковані у науковому альманасі III університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми та перспективи розвитку природничих наук» в 2012 і 2013 р.р. Учні токмацьких шкіл є призерами обласного етапу захисту науково-дослідницьких робіт у 2009-2014 р.р.. Найкраще обдарованість та здібності учнів проявляються під час предметних олімпіад, де виконання завдань вимагає мобілізації інтелекту, що дуже важливо для розвитку творчих здібностей, логічного мислення. Протягом трьох останніх років учні шкіл нашого міста займають призові місця в обласних олімпіадах. Для досягнення результатів підготовка до участі в предметних олімпіадах проводиться систематично в межах міського методичного об'єднання вчителів хімії, біології, екології. Розроблена система підготовки до предметних олімпіад різного рівня.

Таким чином, у зв'язку з модернізацією змісту освіти та враховуючи підвищення інтересу суспільства до проблеми обдарованих дітей, особливого значення набуває максимальне розкриття потенціалу творчої особистості. На сучасному етапі зростає попит на таку дитину, яка нестандартно мислить, має високий розумовий потенціал і в майбутньому здатна вивести наше суспільство на новий рівень. Тому вчителі методичного об'єднання максимально сприяють практичній самореалізації та самовираженню всіх учасників навчально-виховного процесу, використовуючи сучасні підходи.

Література:

1. Марченко І.А. Розвиток здібностей і обдарувань ліцеїстів//Управління школою. – 2013.- №25-27.-С.17-57.
2. Рябчук Т.Ф. Робота зі здібними й обдарованими дітьми в умовах сільської школи // Управління школою. – 2013. - №1-3. – С.44-47
3. Туріщева Л.В. Особливості роботи з обдарованими учнями. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 122 с.
4. Сучасні підходи до визначення обдарованості дитини: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://liyalno1.blogspot.com/2013/09/blog-post_27.html